

Ur *Fjärde Internationalen* 3-1991

John Andersson

Palestinafrågan efter kriget i Persiska viken

Syrien bröt sig 1961 ur unionen med Egypten och började föra en radikal och självständig utrikespolitik. Syrien uppmuntrade palestinska "feda'iyin" (gerillaförband) att utföra väpnade attacker mot Israel.

1964 bildades Palestinska befrielseorganisationen, PLO, på en kongress i Jerusalem på förslag av arabstaternas samorganisation, Arabförbundet, som motvikt till gerillans aktiviteter. Syrien hade föreslagit att kongressen skulle utropa en palestinsk stat, men det avvisades.

Det område som PLO fick jurisdiktion över, omfattade ursprungligen bara Israel – den av Jordanien annekterade Västbanken och den av Egypten förvaltade Gazaremsan undantogs uttryckligen. Först 1968 reviderades PLOs program så att det omfattade hela det gamla Palestina.

Under de första åren var PLO egentligen bara den egyptiske presidenten Nassers förlängda arm. Arabstaternas förkrossande nederlag mot Israel 1967 tvingade fram en omorientering bland palestinierna.

1965 hade Yassir Arafats gerillaorganisation al-Fatah genomfört sin första militära attack mot Israel. Senare bildades fler gerillagrupper, t ex de ursprungligen maoistiska PFLP och DFLP. 1969 blev Arafat ordförande för PLO, nu med makten baserad på gerillagrupperna. PLO fick därmed en helt annan och folkligare förankring.

Arafat var inspirerad av den algeriska och vietnamesiska befrielsekampen och uppmanade folket att ta ödet i sina egna händer. Detta fick enormt genomslag först och främst hos befolkningen i flyktinglägren, men man kan redan från början se Fatahs begränsningar.

Fatah såg sig själv som en rent nationalistisk organisation: de deklarerade öppet att de inte tänkte blanda sig i andra arabländers inre angelägenheter och att de inte heller förespråkade en social revolution. Detta i motsats till PFLP och DFLP, vilka såg den palestinska befrielsekampen som en del av en social och politisk omvälvning av hela Mellanöstern.

Jordanien blev PLOs främsta bas efter 1967. Efter att ha slagit tillbaka ett israeliskt anfall mot Fatahs bas i Karameh 1968, ökade gerillaorganisationernas prestige enormt. En som dock var måttligt förtjust över detta var Jordaniens kung Hussein.

Svarta september

I september 1970 gick han till öppet krig mot PLO och fördrev dem till Libanon. Fatah lanserade då Svarta september, en grupp som genomförde en rad uppmärksammade terrorisdåd, t ex attacken mot de israeliska idrottsmännen under OS i München 1972.

Terrorkampanjen hade inget militärt värde: den skulle i stället "placera den palestinska frågan på den politiska kartan". Efter en rad diplomatiska framgångar för PLO, upphörde terrorvågen. 1974 erkändes PLO – trots Jordaniens motstånd – som palestiniernas enda legitima företrädare av Arabförbundet. Senare på året fick Arafat tala i Förenta nationerna.

FN hade tidigare bara behandlat palestinierna som ett "flyktingproblem". Men efter det arabisk-israeliska kriget 1973, hade stora delar av Tredje världen brutit de diplomatiska förbindelserna med Israel.

1974-75 återspeglades detta i en rad FN-resolutioner, vilka dels förklarade att palestinierna hade rätt till en egen stat och rätt att återvända hem, dels förklarade att sionism var en form av

rasism och rasdiskriminering. Men PLOs problem var inte över med detta – de hade bara börjat...

Genom det så kallade Kairo-avtalet 1969 hade PLO fått lov att stationera gerillastyrkor i Libanon. 1975 hade dock spänningarna i Libanon nått kokpunkten och ett öppet inbördeskrig bröt ut. PLO kom i krig med de kristna falangisterna och andra högergrupper. I september 1976 intervenerade Syrien på högergruppernas sida.

Syrien ingrep i konflikten för att förhindra att den libanesiska vänstern segrade. Men man har också krävt ett återupprättande av "Storsyrien" och gjort anspråk på Libanon, men också Jordanien och Palestina.

För Syrien har det därför varit ett mål att kunna styra den palestinska befrielsekampen.

PLO kollapsade militärt efter interventionen. Men efter påtryckningar från övriga arabländer, samt att PLO ingick en allians med Syrien, fick de en ny chans. PLOs aktivitet förflyttades nu till södra Libanon, vilket ledde till några år av gränsstrider med Israel.

1982 hade Israel beslutat sig för att krossa PLO för gott, samtidigt som man skulle göra Libanon till en lydstat. "Operation fred i Galiléen" inleddes, varvid Israel ockuperade halva Libanon. PLOs väpnade styrkor fördrevs från Beirut och spreds sedan över hela arabvärlden.

Resultatpolitik

Efter Libanonkriget 1982 satsade Arafat hårt på "resultatpolitik" och närmade sig därför Egypten och Jordanien. Jordanien hade fördrivit PLO 1970 och Egypten hade slutit fred med Israel 1979. Detta gjorde att länderna var isolerade i arabvärlden och avskydda av palestinierna.

De hade också stött Reagan-planen från september 1982, vilken förklarade att "självstyre för palestinierna på Västbanken och Gaza i association med Jordanien erbjuder de bästa möjligheterna för en hållbar, rättvis och varaktig fred."

De radikala palestinska organisationerna revolterade. Syrien utvisade Arafat 1983. En prosyrisk fraktion inom Fatah under Abu Musa – Fatah intifadah – bröt sig då loss och fördrev Arafat och hans anhängare från Tarabulusesh-Sham (Tripoli) i norra Libanon.

1984 höll PLOs parlament–Palestinska nationalrådet – sin session i Amman i Jordanien. Mötet bojkottades av de radikala grupperna och bara Arafattrogna deltog. 1985 träffade Arafat en överenskommelse med Jordaniens kung Hussein, baserad på Reaganplanen.

Men kritiken mot Arafat var omfattande från de radikala delarna av PLO och även inom Fatah var många tveksamma inför samarbetet. Kung Hussein beslöt i stället att satsa på en uppgörelse med palestinier utanför PLO.

I juli 1986 stängde Jordanien de flesta Fatahinstitutionerna i landet, dock utan att formellt upphäva överenskommelsen från 1985. Med tiden gav Arafat efter för de radikala "plakatpolitikerna", och bröt slutligen med Jordanien och Egypten i april 1987.

Åtta månader senare exploderade det palestinska upproret, intifadah, något som slog alla med häpnad – även Israel och PLO...

Israel 1967-87

Efter Israels blixtseger över arabstaterna 1967, gick landet in i en period av chauvinistiskt lyckorus. I juni 1967 annekterades östra Jerusalem eller som det hette officiellt: där tillämpades hädanefter "israelisk lag, rättskipning och administration".

I augusti 1967 bildades "Landet Israelrörelsen". Rörelsen publicerade ett upprop i landets större tidningar, undertecknat av över 70 personer: religiösa ledare; politiker från både socialdemokratin och högern; författare, bl a nobelpristagaren i litteratur, S Y Agnon.

De krävde att Israel skulle behålla alla de ockuperade områdena för gott. Detta var inget nytt: sionisterna hade tidigare gjort anspråk på bl a hela det gamla Palestina mandatet, Transjordanien, södra Libanon och de syrisk Golanhöjderna.

Judisk kolonisering

Nu inleddes också en judisk kolonisering av de ockuperade områdena. Redan i april 1968 skedde den första bosättningen i centrala Hebron. Bosättningen var illegal, men regeringen Eshkol valde att stödja den av politiska skäl.

Hebron hade haft en judisk minoritet fram till den palestinska revolten 1936, då judarna dödades eller tvingades att fly. I Hebron ligger också Machpelah – de bibliska patriarkernas gravplats – en för både judar, muslimer och kristna viktig religiös plats, men som icke-muslimer blivit utestängda ifrån.

Snart antog dock de israeliska regeringarna en officiell bosättningspolitik. Fram till 1977 höll sig bosättningarna i princip inom det område som det Israeliska arbetarpartiet hade tänkt annektera i enlighet med den så kallade Allonplanen, eller som det de kallade den "den territoriella kompromissen".

Bosättningar upprättades på Golanhöjderna, eftersom de var av strategisk betydelse; i Gush Etzion på Västbanken, eftersom det hade varit en judisk bosättning fram 611 1948, men också var strategiskt värdefullt; samt i Jordandalen, där man dels i enlighet med israelisk militär taktik lade bosättningar så att gränsen kontrollerades, dels kunde kontrollera Jordanflodens vattenresurser.

1974 bildades Gush Emunim – "De trofastas block". De var inspirerade av rabbi Zvi Yehuda Kook, som hade förklarat att det var det judiska folkets mål att återerövra hela Eretz Yisrael (Palestina) både andligt och fysiskt. Gruppen har ingen partipolitisk anknytning, men dominerar nu de facto av det högerextrema Tehiya.

Gush Emunim började nu propagera för bosättningar som utanför Allonplanens. Den första bosättningen, Elon Moreh, hade slagits upp illegalt på en palestinsk bondes mark. Israelisk militär avhyste dem sju gånger – det var politiskt omöjligt för den israeliska arbetarparti-regeringen att acceptera en bosättning som inte stödde sig på några som helst formella juridiska eller militära argument, utan bara på ett påstått påbud från Gud.

Men det blev ändå en halv seger för bosättarna, eftersom regeringen lät dem flytta in på en militärförläggning i närheten av den ursprungliga bosättningen.

Högerkoalition

I juni 1977 förlorade de israeliska socialdemokraterna regeringsmakten. Sedan 1948 hade de kontrollerat den israeliska politiken, men nu tillträdde en högerkoalition under ledning av Menahem Begin.

Begins regering släppte på alla hämningar när det gällde bosättningar. Gush Emunims inflytande ökade markant och det finns numera 150 judiska bosättningar, organiserade av Gush Emunim eller av andra, på de ockuperade områdena.

I november 1977 reste den egyptiske presidenten Sadat överraskande till Israel. Situationen i regionen förändrades därmed drastiskt.

1978 undertecknade Israel, Egypten och USA Camp David-avtalet, vilket stakade ut riktlinjerna för en framtida fred i Mellersta östern.

1979 undertecknades också ett formellt fredsavtal mellan Israel och Egypten, vilket innebar att Sinaihalvön återlämnades helt till Egypten.

Fredsavtalet gav Begin och Sadat Nobels fredspris, men var i själva verket ett avstamp för nya krig. Israel hade nu allvarligt försvagat arabvärlden: Egypten är befolkningsmässigt den enda riktigt stora staten. Militärt hade Israel fått ryggen fri och slapp ett framtida tvåfronts-krig.

I december 1981 annekterades Golanhöjderna utan större problem. Därefter inleddes nästa stora projekt: att krossa PLO och att installera en marionettregim i Libanon.

Inmarschen i Libanon

I juni 1982, två månader efter att Sinai- halvön återlämnats till Egypten, gick Israel in i Libanon och lyckades snabbt erövra halva landet. PLO fördrevs visserligen från Beirut, men sedan gick allt snett.

Den nye högerkristne presidenten Amin Gemayel visade sig vara ett alltför svagt kort och hade alldeles för litet stöd i landet för att kunna grunda en stabil lydregering i Libanon.

Det fredsfördrag som undertecknades mellan Israel och Libanon i maj 1983 tvingades Gemayel att riva upp därför att kritiken var för stark, framför allt från Syrien.

Israel hamnade nu i stället i krig mot bl a de libanesiska shi'iterna. De militära förlusterna steg drastiskt och Israel tvingades mellan september 1983 och juni 1985 steg för steg dra sig ur den "libanesiska kvicksanden". Kvar blev en liten "säkerhetszon" norr om den israeliska gränsen. Där fanns den enda pålitliga allierade i Libanon: den syd libanesiska armen.

Libanonkriget var det första krig Israel var inblandat i där de fick den internationella opinionen mot sig. När den libanesiska falangistmilisen – med Israels goda minne – genomförde massakrerna i de palestinska flyktinglägren Sabra och Shatila, nådde kritiken stormstyrka även inne i Israel och försvarsministern Ariel Sharon tvingades avgå.

Men misslyckandet i kriget gjorde också att USA nu allvarligt började tvivla på att Israel kunde spela rollen av ett "hangarfartyg till lands", som kunde sättas in i olika konflikter i regionen.

Det misslyckade försöket att ta över Libanon och svårigheterna att få den "kalla freden" med Egypten att fungera efter mordet på Sadat 1981, gjorde att Israel började se mer pessimistiskt på framtiden.

Regeringskoalition

Dessutom gjorde det parlamentariska jämviktsläget i Knesset (parlamentet) det allt svårare att få till stånd en fungerande regering. Problemet löstes genom att de två stora partierna – högerpartiet Likud och det socialdemokratiska Ma'arach – 1984 gick ihop i en "nationell enhetsregering", vilken med varierande sammansättning varade till sommaren 1990.

Koalitionen innebar inte att de två partierna hade samma frågor i utrikespolitiska frågor. Likud vägrade att lämna de ockuperade områdena och förespråkade i stället autonomi för den arabiska befolkningen på Västbanken och Gazaremsan.

Sedan 1977 har ett flertal autonomi- förslag debatterats, men fortfarande har ingenting konkret genomförts. Att autonomi bara har stannat på pappret beror huvudsakligen på att de palestinska representanterna inte får tillhöra PLO – samtidigt som det aldrig uppstått en fungerande palestisk quislingorganisation.

Ma'arach mål var fortfarande en territoriell kompromiss, men man talade även om en "funktionell kompromiss".

De förespråkade ett gemensamt israeliskt-jordanskt styre över de ockuperade områdena, där Israel hade den fysiska kontrollen över områdena och hade hand om säkerhet, mark- och vattenresurser och judiska bosättningar, medan Jordanien övervakade administrationen av den arabiska befolkningen och sörjde för ser- vicebehoven. De förklarade öppet att det gemensamma intresset av ett sådant arrangemang låg i behovet av att vända det ökade stödet för den palestinska separatismen och att begränsa PLOs makt och inflytande på de ockuperade områdena.

Att Israel utsåg nya, projordanska borgmästare i Ramallah, Hebron och elBireh och att den jordanska Cairo-Amman Bank öppnade ett kontor. på Västbanken på hösten 1986 sågs som exempel på detta.

Den 11 april 1987 träffade Ma'arachledaren Shimon Peres ett avtal med Jordaniens kung Hussein, som var tänkt att bana väg för en regional fred. Men genom intifadahns utbrott i december 1987, omöjliggjordes i praktiken detta. Sedan Hussein i juli 1988 av sagt sig alla anspråk på Västbanken och Gazaremsan, var avtalet fullständigt dött.

Från intifadah till kuwaitkrig

Intifadah utbröt den 9 december 1987. Resningen var rent spontan, utlöst av tjugo år av allt värre förtryck. Det massiva upproret och den brutalitet som den israeliska militären uppvisade när man försökte kväsa det, gjorde att palestinierna fick ta emot en aldrig förr skådad internationell sympativåg.

Men omsvängningen gjorde inte PLO- ledningen mer radikal – tvärtom.

Sovjetunionen hade aldrig accepterat PLOs målsättning om en "demokratisk, sekulariserad stat" i hela det gamla Palestinamandatet och var i början rent negativt inställd till organisationen. Med tiden blev Sovjetunionen mer positiv till PLO, men utövade samtidigt påtryckningar för att PLO skulle acceptera någonting, som passade Sovjetunionens supermaktsroll bättre. 1981 lanserades Brezjnevplanen, vilken förespråkade en internationell fredskonferens med alla inblandade parter, samt USA och Sovjetunionen.

Godtog Brezjnev-planen

Planen deklarerade att palestinierna hade rätt till en egen stat, men garanterade också "säkerheten och självständigheten för alla stater i regionen, inklusive Israel". När det palestinska nationalrådet sammanträdde i Alger 1988, godtog det i princip Brezjnevplanen inklusive Förenta nationernas säkerhetsråds tidigare så förhatliga resolution 242 från 1967, som förhandlingsgrund.

Resolution 242 ser enbart palestinierna som ett flyktingproblem. Den ger i stället alla stater i området rätt att leva inom säkra och erkända gränser. PLO utropade då "Staten Palestina" och hävdade att de nu fullt ut kunde omfattas av resolutionen.

Det var dock inte alla som såg på den nya linjen med blida ögon. PFLP-ledaren George Habash kom med följande varningsord: "månader efter intifadah, trycker man på för att palestinierna och PLO – i stället för Israel – skall ge efter mer och mer... Varför skall vi gå med på några eftergifter innan den internationella fredskonferensen? Detta bevisar bara att ledningen underkastar sig påtryckningarna."

Svagheten i den nya PLO-linjen sågs tydligt vid Arafats besök i Sverige i december 1988, då han träffade utrikesminister Sten Andersson och några moderata amerikanska sionister.

Sten Andersson förklarade att PLO nu accepterat Israels rätt till säkra och erkända gränser och tagit avstånd från terrorism. Som belöning för detta har Sverige hjälpt PLO att få till stånd en dialog med USA.

Men så enkelt är det inte. Arafat kunde naturligtvis inte stå upp och säga att det var PLO som bar ansvaret för våldet i Palestinakonflikten och att det var Israel och inte palestinierna som hade de legitima anspråken i området.

Men eftersom PLOs strategi nu gick ut på att få västvärldens stöd, kunde han inte heller göra tummen ner för det svenska initiativet. Arafat gjorde därför det sämsta tänkbara: han slingrade sig och undvek att svara rakt på sak.

Israel slog omedelbart ned på detta. Om PLO erkände Israels existensrätt, varför var då det Palestinska nationella fördraget fortfarande i kraft? I det av Arafat reviderade fördraget från 1968 står det i artikel 19: "Palestinas delning från 1947 och Israels upprättande är av noll och intet värde, oavsett hur lång tid som har förflutit..."

Arafat förklarade visserligen att fördraget numera var "caduq", d v s hade förlorat sitt ursprungliga värde. Men varför står det då i Fatahs nya program att Palestina i sin helhet är del av det arabiska hemlandet och att det i början av århundradet invaderades av sionistiska erövrare med målet att driva bort palestinierna och deras kultur?

Arafat talade som vanligt med kluven tunga, menade israelerna. Han hade en version för Väst och en annan för araberna.

Israel och intifadahn

Intifadahns omfattning och intensitet gjorde dock inte den israeliska regeringen mer förhandlingsvillig. Gång efter annan har Israel förklarat att upproret är över:

"Försvarsminister Yitzhak Rabin och andra företrädare för försvaret talar om 'ledan' som har drabbat palestinierna, tröttnaden på ekonomiska svårigheter orsakade av oändliga strejker och utmattningen genom de våldsamma konfrontationerna med armen." Detta stod alltså i februari 1988 i den israeliska tidningen *Jerusalem Post*!

PLO-ledningen menade dock officiellt att det var de som hade startat upproret. Uppenbarligen var detta en version som Israel trodde på. I april 1988 mördades Israel PLOs andreman Khalil Wazir (Abu Jihad) i Tunis. Wazir var ansvarig för arbetet på de ockuperade områdena. Ändå visade det sig att inte intifadahn inte upphörde.

Trötta ut

Den israeliska politiken har därefter gått ut på att trötta ut palestinierna:

- massarresteringar – som mest var 5000 palestinier fängslade utan rättegång;
- konstant militärt våld mot demonstrationer, med trä- och plastklubbor, tårgas, gummi- och plastkuler samt skarp ammunition;
- period visa utgångsförbud, ibland över flera veckor;
- demolerande av palestinska bostadshus;
- förstörande av olivodlingar;
- stängningen av skolor, från universitetet ner till lågstadier;
- ett hundratal deporteringar av misstänkta intifadahledare.

Med andra ord: Israel har gjort allt – utom att förhandla med palestinierna.

Men man kan också tydligt se hos Israel att PLOs eftergiftspolitik har uppfattats som ett svaghetstecken – precis som George Habash varnade för. De israeliska regeringsförklaringarna har därför varit extremt oförsonliga, exempelvis 1990:

- ”Israel kommer att motsätta sig etablerandet av ytterligare en palestinsk stat på Gazaremsan och i territoriet mellan Israel och Jordanfloden.”
- ”Israel kommer inte att förhandla med PLO, varken direkt eller indirekt.”
- ”Det förenade Jerusalem, Israels eviga huvudstad, är en odelbar stad under israelisk överhöghet... Jerusalem kommer inte att ingå inom ramen för den autonomi som kommer att beviljas den arabiska befolkningen i Judéen [södra Västbanken], Samarien [norra Västbanken] och Gazaremsan, och dess arabiska invånare kommer inte att delta, varken som röstande eller som kandidater, i de val som skall upprätta ett organ, som skall representera invånarna i Judéen, Samarien och Gazaremsan.”
- ”Att bosätta sig i hela Eretz Yisrael [Palestina] är vårt folks rättighet och en viktig del av den nationella säkerheten; regeringen kommer att stärka bosättningarna, att bredda och utveckla dem.”

Internationellt isolerat

Det finns ytterligare en faktor som har gjort att Israel velat hålla fast vid en hård linje: det förändrade internationella läget. Från 1967 blev Israel alltmer isolerat internationellt.

Omedelbart efter sexdagarskriget bröt hela det dåvarande östblocket – utom Rumänien – de diplomatiska förbindelserna med Israel. 1973 bröt de flesta afrikanska länder förbindelserna med Israel. De planer på att gå med i NATO och EG, som Israel hade före 1967, gick också i stöpet. Israel blev mer beroende av USA än någonsin.

Intifadah gjorde att palestinierna för första gången fick stöd av den västerländska allmänna opinionen. EG-länderna tog emot Arafat som en statsman, protesterade mot våldet på de ockuperade områdena och diskuterade hur man skulle kunna stödja palestinierna, t ex genom att tvinga fram att apelsiner från Gaza märktes Gaza och inte Jaffa.

Men samtidigt som Israels anseende nådde ett bottenläge i Väst, började det röra på sig på de andra fronterna. I april 1987 förklarade Gorbatsjov att avsaknaden av diplomatiska förbindelser mellan Sovjetunionen och Israel inte kunde beskrivas som något normalt. Redan innan revolutionerna i Osteuropa märktes ett tydligt töväder i förbindelserna med Israel. I september 1989 återupptog Ungern fullständiga diplomatiska förbindelser med Israel och snart följde övriga öststater efter.

Sovjetunionen dröjer med sitt beslut, men det anses bara vara en tidsfråga innan Moskva och Tel Aviv utväxlar ambassadörer. Handelsförbindelserna har normaliserats och viktigast av allt: Sovjetunionen har i praktiken tillåtit fri utvandring till Israel.

1989 tilläts cirka 20 000 sovjetiska judar att utvandra, varav 90 % snabbt gav sig av till andra länder. Nu kommer 200 000 årligen, utan riktiga pass, vilket gör att de tvingas stanna kvar i Israel.

Men det diplomatiska tövädet har spritt sig i hela världen. Kina har aldrig haft några diplomatiska förbindelser med Israel, men israelerna räknar med att dessa snart kommer att återupprättas. Jugoslavien hade tidigare en hård inställning till Israel, men har numera, tack vare sin ställning i den alliansfria rörelsen, svängt helt. Albanien har gjort samma tvära kast och t o m låtit landets lilla judiska minoritet utvandra till Israel.

Slutligen har de flesta afrikanska länder återupptagit de diplomatiska förbindelserna, som de bröt 1973.

Kuwaitkriget och PLO

På våren 1990 bet Arafat huvudet av skam. Han uppmanade då det israeliska parlamentet att rösta på Shimon Peres från arbetarpartiet som premiärminister – det första öppna stödet till en sionist. Detta skedde enbart för att Peres förklarat sig villig till någon form av förhandling.

Men man kan också märka en ändrad inställning från Arafat. Han drog löje över sig i Israel, när han i FN visade upp ett israeliskt 10-ägorotmynt, vilket har ett svårbegripligt antikt motiv, men som han påstod var en karta över det område som Israel hade tänkt erövra. I en intervju i *Arbetet* strax innan kuwaitkrisen, pratade Arafat om att judarna nu tänkte genomföra det de planerat i sin religiösa skrift Talmud. Tydliga tecken på bitterhet och besvikelse över att förhandlingslinjen misslyckats – men också på Arafats dåliga omdöme.

Massaker

Den 20 maj 1990 skedde massakern i Rishon Lelion: sju palestinier mördades av en israelisk högerextremist och ytterligare 13 palestinier dödades av den israeliska armén under de påföljande demonstrationerna. Den 30 maj genomfördes en misslyckad terrorattack mot Israel av Abul Abbas PLF, en då Irak- och Libyen-stödd grupp.

PLOs närmande till den amerikanska regeringen hade vid det laget inte medfört något positivt för palestinierna, förutom kondoleanser till de anhöriga till offren efter Rishon Lelionmassakern. Men när kravet på att FN skulle sätta in observatörer på Västbanken och Gazaremsan kom upp, lade USA in sitt veto mot detta i FN:s säkerhetsråd.

Detta var uppenbarligen droppen som fick bägaren att rinna över för PLO. När så USA krävde ett avståndstagande från PLF-aktionen på sina egna villkor, blev detta politiskt omöjligt för Arafat att gå med på. USA avbröt därför dialogen med PLO.

Samtidigt som PLOs eftergiftspolitik havererade, började Irak uppnå en ledande ställning i arabvärlden. Irak var den enda stat i världen som erkände den upproriske kristne generalen Aouns regim i Libanon och de två samarbetade med Fatah. Anledningen var uppenbar: alla tre hade Syrien som fiende. Fast Irak och Aoun samarbetade då även med Israel...

Irak har sedan 1980 samarbetat så pass nära med Jordanien att man börjat tala om en reell federation. I januari 1990 fick Irak rätt att stationera trupper i östra Jordanien. Anledningen var att Jordanien känt sig alltmer hotat av Israel, främst då av en möjlig massfördrivning av palestinier från Västbanken och Gazaremsan.

Diplomatisk offensiv

Sedan 1988 har Irak genomfört en diplomatisk offensiv i hela arabvärlden. Men den stora händelsen var när Saddam Hussein den 2 april 1990 förklarade att om Israel attackerade Irak, så skulle han ”låta eld förbränna halva Israel”. Hans tal väckte enorm uppmärksamhet i hela arabvärlden i allmänhet och bland palestinierna i synnerhet.

”Vi har vant oss vid att se hur arabiska härskare är tysta när Israel kommer med sina hot och förblir tysta när Israel sedan går vidare för att genomföra dem. Detta är första gången sedan Gamal Abdel Nassers bortgång som en arabisk ledare har svurit inför Gud och hela världen att han kommer att använda maktspråk och militära avskräckningsmedel, när han talar till Israel och andra”, förklarade den arabiska londontidningen *al-Quds al-Arabi*.

Saddam höll sitt tal därför att han trodde att Israel vari färd med att anfälla när som helst. 1981 hade Israel förstört Iraks kärnkraftverk Osirak genom ett flyganfall och Saddam räknade nu med att detta skulle upprepas.

Men det fanns en annan dimension: även om Irak aldrig kritiserat PLOs förhandlingslinje från 1988, så har Ba'athpartiets organ *al-Thawra* fört fram åsikten att Israel bara är berett att gå med på en verklig fred när dess militära överlägsenhet i regionen bryts.

Saddam Hussein var faktiskt i juli 1990 den arabiske "medel-Muhammeds" store hjälte. Han var den som alltid vågade trotsa dem som försökte sätta sig på araberna:

- "perserna" – för att använda Ba'aths språkbruk – som Irak hade bekämpat i krig under åtta år;
- Storbritannien, som i mars 1990 först hade kritiserat Iraks avrättning av den brittiske, iranfödde journalisten och "spionen" Farzad Bazoft och sedan hade förbjudit exporten av en "superkanon" till Irak;
- USA därför att kongressen kritiserat gasbombningarna av kurderna;
- Sverige, som försökte stoppa avrättningen av den irakfödde, svenske "spionen" Jalil al-Nu'aimi, i juli 1990;
- samt, naturligtvis, Israel.

Vapenskrammel

I juli 1990 började Irak skramla med vapnen mot Kuwait och Förenade arabemiraten, samtidigt som man återupptog den gamla Ba'athretoriken: "Irak anser att alla araber, i alla stater, utgör en enda nation och att deras rikedomar skall komma alla tillgodo..."

PLO var en av de sju medlemmar som röstade mot fördömandet av invasionen av Kuwait, vid Arabförbundets sammanträde den 3 augusti 1990.

"Vi är ett folk under israelisk ockupation och vi kommer inte att under några som helst omständigheter acceptera någon ockupation. PLO har föredragit att medla mellan sidorna och har därför inte offentligt fördömt Iraks agerande. Det är lätt att fördöma och använda stora ord, men det är svårare att hitta lösningar... Ett krig kommer att vara förödande inte bara för araberna utan för hela världen. Jag tror att om USA företog en aggressionshandling mot Irak, så kommer inget arabland i hela regionen att kunna undgå dess konsekvenser. Det kommer att bli revolution bland alla folk", förklarade PLOs andreman, den sedermera mördade Salah Khalaf (Abu Iyjad), den 15 september.

Men åtskilliga palestinier delade inte denna pragmatiska åsikt: bland dem som var måna om de ekonomiska bidragen från oljestaterna, var flera direkt fiendliga mot Saddam.

"Palestinierna kommer att försvara Saudiarabien med sina liv", förklarade Hani al-Hassan, medlem i Fatahs centralkommitté, i ett brev, som saudisk radio sedan använde i sin propaganda.

Med tiden såg man dock att Yassir Arafat helt satsade på den irakiska hästen. Efter att ha sett sin förhandlingsvilliga linje komma på skam, var han bitter och besviken, precis som de flesta palestinier.

Men det framkom också att Arafat hade uppfattningen att ett nederlag för Irak inte bara skulle innebära att den palestinska frågan försvann från dagordningen, utan även att Israel skulle få fria händer att annektera Västbanken och Gazaremsan. Samtidigt var det lätt att ryckas med av den entusiasm för Saddam Hussein som fanns hos de breda arabiska folklagren.

Kuwaitkriget och Israel

Den stora förändringen i Israel sedan augusti 1990 har varit den sionistiska vänsterns politiska kollaps. ”För att uppnå fred, måste vi föra krig mot Saddam”, förklarade Yael Dayan (dotter till Moshe Dayan, försvarsminister under sexdagarskriget 1967) och en av arbetarpartiets ledande ”duvor”.

”Låt dem leta efter mig”, sade i augusti den ledande vänstersionisten Yossi Sarid från Ratz (Medborgarrättsrörelsen, Israels femte största parti), när det gällde framtida fredsförhandlingar med palestinierna.

Sarid sade i januari 1991: ”När en förlupen kula dödar ett av deras barn, så stynger det även våra hjärtan. När en icke-förlupen missil – inte alls förlupen – sänds för att döda våra barn, uppfylls deras hjärtan av lycka.”

Vänstersionisternas argument mot ockupationen är att Israel inte längre är en judisk stat, utan i stället riskerar (!) att få en arabisk befolkningsmajoritet i framtiden; ockupationen brutaliserar israelerna, vilket hotar den israeliska demokratin; den försämrar Israels anseende i världen; den hotar Israels säkerhet, etc. Den sionistiska vänstern nämner sällan någonting om palestiniernas hotade rättigheter.

Högern stärks

Den israeliska högern har naturligtvis stärkts. Den 5 februari 1991 togs Rehavam ”Gandhi” Ze’evi in i den redan starkt högervidna israeliska regeringen. Öknamnet kommer av hans magra kropp och inte för att han är en fredsivrare. Han leder Moledet, som bara har en punkt på programmet – ”förflyttning”, d v s massdeportering av alla araber från israelkontrollerade områden. Kravet på ”förflyttning”, har aldrig varit så starkt och aktuellt som nu. Men det har hitintills stannat vid hot...

Den 17 januari proklamerades fullständigt utgångsförbud på Västbanken och Gazaremsan. Mycket få palestinier har därför kunnat ta sig till sina ordinarie arbeten i Israel. 1990 fick Israel i sin tur nästan 200 000 invandrare – drygt 90 % av dem kom från Sovjetunionen. Befolkningen ökade med 4,1 % – den högsta siffran sedan 1949.

Men samtidigt som de nya invandrarna kunnat ersätta palestinierna på fabriker, bensinstationer och restauranger, har det varit svårare att få folk till byggnads- och skördarbeten. Utan araber, kommer de två sektorerna att haverera. Sedan januari har de israeliska citrusodlarna svurit högljutt över den israeliska militära byråkratin, som bromsat palestiniernas möjligheter att få arbetstillstånd i Israel- just när det var högsäsong och odlarna vari akut behov av kompetent palestinsk arbetskraft.

I en israelisk tidningsintervju försäkrade en familjejordbrukare som höll på att bli ruinerad, att ”de hade arbetat med samma fyra arbetare från territorierna under de senaste tolv åren och att de var övertygade om att de fyra bara ville plocka frukt och få en anständig lön”.

Dyster byggprognos

Det israeliska bostadsdepartementet uppvisar i sin tur en dyster prognos över nybyggnationen: knappt 30 % av planen för 1990 har uppfyllts!

Och eftersom det nästan inte finns en judisk byggnadsarbetare i hela Israel, skulle en massdeportering av palestinier innebära att israelerna i framtiden fick bo i tält...

Vi skall också komma ihåg att de sovjetiska invandrarna alltid har varit ett problem för Israel. Under en lång rad år, har andelen sovjetiska judar som stannat kvar i Israel legat under 10 % –

andelen har faktiskt varit så låg som 2 %. De sovjetiska judarna vill inte heller bosätta sig på de ockuperade områdena.

Att så många just nu kommer till Israel – och stannar kvar – beror främst på att USA och västvärlden har stängt sina gränser.

Invandringen sjönk drastiskt i början av 1991. Först och främst på grund av kriget, men också för att Israel skar ner de ekonomiska bidragen till invandrarna rejält.

Nu räknar ändå Israel med att invandringen skall ha återgått till det normala i april.

Men man måste ha klart för sig att de sovjetiska judarna utvandrar på grund av kaoset i Sovjetunionen och för att anti-semitismen därigenom riskerar att öka ännu mer – och inte för att de älskar Israel.

Därför kommer den inrikespolitiska utvecklingen i Sovjetunionen – och inte situationen i Mellersta östern – att vara avgörande för den judiska utvandringen.

Är PLO förbrukat?

PLOs anseende är hädanefter förbrukat för tid och evighet, förklarade socialdemokratiska *Arbetet*, när PLO i augusti 1990 inte tog avstånd från ockupationen av Kuwait.

Förvisso är PLO nu inne i sin värsta kris någonsin. Men allt tyder på att Arafats och PLOs ställning fortfarande är oomstridd – bland palestinierna.

Det mest uppseendeväckande efter Kuwaitkriget, har varit kraven på en demokratisering av PLO. Kravet dök först upp i en artikel av Radi Jarai i pro-Fatahtidningen *al-Fajr*, som ges ut i Jerusalem. Kravet har först och främst gällt att Västbankens och Gazaremsans delegater till Palestinska nationalrådet skall utses i allmänna val i stället för att som nu utses uppifrån.

Samtalsämnet har blivit ett av de populäraste bland palestinierna. Få har dock gett sig in på att förklara hur de skall kunna övertala Israel att gå med på att hålla valen...

Men att frågan kommit upp och att den debatteras så flitigt, visar på palestiniernas nya och kritiska sinnesstämning. Att det just är *al-Fajr* som driver frågan, visar på att diskussionen har fått sitt godkännande av PLO-toppen i Tunis.

Khaled al-Hassan, veteran inom al Fatahs ledning, har i en intervju i *Sydsvenska Dagbladet*, öppet föreslagit att val skall genomföras bland alla palestinier under FN:s övervakning. Det nya parlamentet skall i sin tur utse en palestinsk regering.

Det här utspelet rymmer åtskilliga fördelar för PLO:

- val av delegater skulle återupprätta PLOs legitimitet i åtskilligas ögon;
- om valen kommer till stånd, skulle det innebära en enorm mobilisering av de palestinska ”gräsrotterna” – ett nytt grepp från PLO, som tidigare mest varit inriktat på att uppnå diplomatiska framgångar internationellt;
- om Israel förhindrar fria val bland palestinierna, kan PLO påvisa att det är Israel som bromsar fredsprocessen;
- det ger PLO ett övertag gentemot de allt starkare muslimska fundamentalisterna i Hamas, vilka krävt att få 40 % av delegaterna i Palestinska nationalrådet för att gå in i PLO;
- valen skulle innebära att PLO fick en ny demokratisk image – detta kan leda till ett nytt närmande till Västeuropa och USA.

Khaled al-Hassan förklarade öppet att hoppet nu står till att västvärlden, främst då USA, tvingar Israel att dra sig tillbaka från de ockuperade områdena:

”För att matcha detta och inte bli överkörda måste palestinierna utse en provisorisk regering som kan delta i planeringen av den nya ordningen på samma nivå som andra regeringar.”

Alternativt ledarskap

Det har spekulerats i möjligheterna av att det skall uppstå ett alternativt ledarskap till Arafat. Personer, som de respekterade amerikansk-palestinska professorerna Walid Khalid i och Edward Said, vilka var kritiska mot PLO under Kuwaitkriget, har ansetts som tänkbara kandidater. Men det här är troligen mest önsketänkande av bedömare i väst och har öppet avvisats av Said.

Israel har spekulerat i möjligheten av att en pro-egyptisk och mer eftergiven strömning skulle uppstå. *Al-Manar*, en pro-egyptisk tidskrift, har börjat spridas i Jerusalem. Dagstidningen *al-Quds* i östra Jerusalem, som införde uttalanden från den egyptiske ambassadören i Israel under Kuwaitkriget, säljer dubbelt så många exemplar som pro-Fatah-tidningarna *al-Fajr* och *al-Siw'ab*.

Men om detta har någon djupare betydelse är det ännu så länge för tidigt att sia om.

Saudiarabien har öppet krävt ett nytt PLO-fientligt ledarskap, annars kommer man i stället att driva den syrisk-israeliska försoningen som huvudfråga och inte den palestinsk-israeliska. Officiella företrädare för Saudiarabien och Kuwait har varit i Syrien och träffat palestinska representanter där. Men PLO-folk har dock frågat sig om sauderna verkligen kommer att nöja sig med att stödja en liten klick, som t ex terroristen Ahmed Jibril i PFLP-GC – syrisk marionetter.

Framtidsscenario

Det finns flera möjliga framtidsscenario i Palestina-konflikten, jag vill avsluta artikeln genom att gå igenom huvuddragen i dem:

Total fördrivning av palestinierna från israelkontrollerade områden

Kravet på ”förflyttning” av alla araber har under senare år blivit alltmer högljutt i Israel och var mycket starkt under krisen i Persiska viken. Men kravet var inte genomförbart på grund av ekonomiska och utrikespolitiska skäl.

Trots de många nya sovjetiska invandrarna, kommer det under lång tid framöver behövas arabisk arbetskraft.

Politisk är det också möjligt, eftersom USA krävde att Israel skulle hålla sig lugnt under kriget. Hade Israel inlett massdeportationer under kriget, hade detta enat hela arabvärlden och slagit sönder FN-alliansen.

Massdeporteringar av palestinier är fortfarande något som man måste räkna med. Men Kuwaitkriget visar på att den situation som Israel lyckades skapa 1948/49 var nästintill unik. För att en ny massfördrivning av palestinier skall kunna äga rum, så måste det till en ny kris- och mycket svårare än den i Kuwait – i regionen.

Autonomi för palestinierna på Västbanken och Gazaremsan, eventuellt tillsammans med en israelisk annektering av områdena.

Första gången autonomi för palestinierna föreslogs var 1977. Sedan dess har Likud hela tiden drivit frågan, men utan att göra något konkret. Premiärminister Shamir har återigen vädrat

frågan i en intervju i det vänstersionistiska Mapams tidning Al Hamishar, där han i princip kan tänka sig att palestinierna skulle få bilda egna partier.

Den mäktige bostadsministern Ariel Sharon stödjer autonomiplanen, men är emot alla val på de ockuperade områdena. Det skulle nämligen ge det nya palestinska ledarskapet en form av legitimitet, som de skulle använda för att först bilda en palestinsk stat och sedan krossa Israel.

Med andra ord: Så länge Israel inte tillåter PLO att agera fritt, kommer autonomiplanen att vara lika dödfödd som nu.

En territoriell kompromiss mellan Israel och Jordanien

Nyligen skrev Ma'arachs ledare Shimon Peres följande i en artikel i *Jerusalem Post*:

”Man måste inse att Israel inte kommer att återvända till 1967 års gränser och inte heller kommer att ge upp det förenade Jerusalem som sin huvudstad; och eftersom vi också anser att Gush Etvion och olika sektorer av Jordandalen behövs för Israels försvar, så kommer det att vara omöjligt att på en karta av Västbanken rita upp en annan stat, en stat som dessutom skulle innebära problem för såväl Israel som Jordanien. Palestinierna och jordanierna känner innerst inne att en riktig lösning är att upprätta en federation eller konfederation som består av tre delar: Gaza, Västbanken och Jordanien.”

Det här är Peres gamla plan. Kung Hussein avsåg sig visserligen alla anspråk på de palestinska områdena 1988, men förmodligen bidade han också sin tid. Om intifadahn dog ut, utan att PLO nått någon framgång, vore det möjligt för kung Hussein att göra comeback. Men Jordanien blev lika mycket, eller lika litet, diskrediterat av sitt stöd till Irak som PLO och palestinierna står ännu bakom Arafat.

Därmed är Peres alternativ inte mer realistiskt i dag än det var 1988.

Tvåstatslösningen: en palestinsk stat på Västbanken och Gazaremsan

Detta är PLOs nuvarande förslag, även om de undviker att precisera några territoriella gränser. Israel motsätter sig dock detta helt. Ytligt sett verkar detta vara den enklaste och mest logiska lösningen på Palestinakonflikten. Nu är en delning av området inte lika lätt att genomföra, som t ex upplösningen av unionen mellan Sverige och Norge 1905:

- För de flesta högersionister har Landet Israel redan delats en gång – 1922. Då upprättades Transjordanien, något som sionisterna då protesterade emot. ”Jordanien är Palestina”, är numera deras slagord; det finns ingen anledning att dela landet en gång till.

Men även för Ma'arach och vänstersionisterna är ett totalt bortdragande från alla ockuperade områden otänkbart – östra Jerusalem är inte förhandlingsbart under några som helst förhållanden. Endast icke-sionistiska vänsterpartier accepterar ett totalt israeliskt tillbakadragande från Västbanken och Gazaremsan.

- På Västbanken ligger en rad heliga platser för judarna: Tempelplatsen, Västra muren och Olivberget i östra Jerusalem; i Betlehem ligger Rakels grav; i Hebron Machpelah, där patriarkerna ligger begravda etc.

Före 1967 var judarna utestängda därifrån och sionisterna hävdar nu att detta kommer att upprepas om en palestinsk stat upprättas.

- Redan nu bor det 225 000 israeler eller 13 % av Israels medborgare på områden erövrade sedan 1967 – 93 000 personer på de judiska bosättningarna; 120 000 i östra Jerusalems omgivning och 12 000 på Golanhöjderna.

Bosättarna är ofta tungt beväpnade och beredda att försvara bosättningarna till sista blodsdroppen. De har framför allt stöd hos bostadsministern Ariel Sharon, som utlovat 13

000 nya bostäder och 40 % fler bosättare på Västbanken och Gazaremsan under de närmaste två åren.

- Västbanken, Gazaremsan och Jordanfloden är mycket viktiga för Israel, eftersom de har en extremt viktig naturresurs: vatten. Israelerna hävdar också att vissa områden har stor militärstrategisk betydelse för Israel, även om det råder minst sagt delade meningar om detta.
- Israel är fortfarande beroende av arabisk arbetskraft och palestinierna är beroende av Israel ekonomiskt. De ockuperade områdena var också näst efter USA Israels viktigaste exportområde.
Det ekonomiska utbytet mellan Israel och de ockuperade områdena har nu visserligen nått sin lägsta nivå sedan 1967, men det kan ju normaliseras. En delning av landet kan därför innebära svåra ekonomiska problem för båda folken.
- Huvudargumentet från Israel mot en palestinsk stat är att den kommer att bli irredentistisk, dvs vilja erövra de förlorade områdena. ”Först får de Gazaremsan, sedan Västbanken – sedan tar de Negev och Galiléen och sedan är det färdigt med Israel.”
Fatah, DFLP och Palestinska kommunistpartiet har tagit avstånd från sådana planer. PFLP har däremot hållit fast vid en förening, om än under fredliga former. Bland de muslimska fundamentalisterna, som nu i snabb takt rekryterar anhängare bland desperata palestinier, gäller dock bara en fullständig erövring av Palestina.
- Även om man nu kan anta att PLO accepterar delningen av Palestina, kommer det alltid att finnas grupper som kommer att fortsätta kampen.
Situationen i det ”egentliga” Israel skulle kunna bli som på Nordirland: de arabiska enklaverna motsvarar de katolska ghettona, men där man dessutom kan räkna med hjälp av palestinier från det ”egentliga” Palestina.
- De palestinier som 1948-49 tvingades fly från det som nu är Israel och deras ättlingar, är de som hårdast kommer att motsätta sig en tvåstatslösning. De har hittills medvetet motsatt sig alla försök att få dem att flytta från lägren och låta sig ”assimileras” i det nya landet.
- Det finns fem miljoner palestinier i världen, varav hälften lever utanför israel- kontrollerade områden. En självständig palestinsk stat skulle snabbt bli överbefolkad och inledningsvis bli ekonomiskt svårt nertryckt, om Staten Palestina skulle ta emot alla exilpalestinier på en gång.
Ett alternativ skulle vara att Israel tog emot de palestinska flyktingarna. Detta har ända sedan 1949 avvisats av Israel. Israel har i stället föreslagit en ”paketlösning”, där palestinerna skulle få ekonomisk kompensation – om arabländerna i sin tur kompenserar de arabiska judar som emigrerade eller tvingades att fly till Israel 1948-50.
Det israeliska förslaget har naturligtvis tillkommit för att de vet att arabregimerna aldrig kommer att gå med på detta.
- Den enorma sovjetiska invandringen från Sovjetunionen har redan nu gett Israel problem med bostadsförsörjningen. Bostadsministern Ariel Sharon har därför aviserat att han vill ta i anspråk ”markreserver” i Israel, dvs de områden som ännu ägs av israeliska araber i t ex Jaffa eller Galiléen.
Men även om det är tämligen få sovjetiska judar som bosätter sig på de ockuperade områdena just nu – 4 % enligt en utredning av den amerikanska regeringen, 1 % enligt den israeliska – så är det högst troligt att Israel kommer att slussa ut dem där, när utvandringen från Sovjetunionen upphör.

Västbanken och Gazaremsan behövs, menar åtskilliga sionister, för att Israel skall kunna ta emot alla judar i världen.

Oavsett de ovan uppräknade invändningarna, så är tvåstatslösningen fullt möjlig att uppnå – om Israel skulle hamna i en så allvarlig nationell eller internationell knipa att en reträtt från de ockuperade områdena är att föredra framför ett totalt sammanbrott.

Uppenbarligen måste Israel vara betydligt allvarligare pressat av omvärlden än hittills; framför allt måste landet stå inför ett direkt hot om att berövas det ekonomiska stödet från USA. Men i dag är tvåstatslösningen bara en propagandistisk dröm hos PLO. Men om den skulle bli aktuell, upphör alltså inte problemen – de ovan nämnda invändningarna gäller fortfarande.

Status quo: en krypande deportering av palestinier och en krypande annektering av Västbanken och Gazaremsan.

Om inget uppseendeväckande händer, är detta den troligaste lösningen på problemet. Israel deporterar hela tiden palestinier som anses ledande i intifadahn, men det rör sig fortfarande bara om sammanlagt ett hundratal personer.

Värre är dock den ”frivilliga” palestinska utvandring som hela tiden pågår på de svåra ekonomiska och politiska läget. Hundratusentals palestinier förlorade sina arbeten i Israel under Kuwaitkriget och det är osäkert i vilken mån de återfår dem.

Redan innan var det mycket svårt för palestinerna att bilda egna företag på de ockuperade områdena. Detta kan tvinga araberna att emigrera för att helt enkelt kunna överleva. Ett problem är dock att de tidigare oftast slagit sig ner i Saudiarabien och i Gulfstaterna, där palestinier numera inte är särskilt populära.

Detta kan istället innebära att palestinerna ställs med ryggen mot väggen och att kampen skärps ytterligare på de ockuperade områdena.

Israels bosättningspolitik är naturligtvis inriktad på en annektering. Man skall komma ihåg att de judiska bosättningarna på Västbanken och Gazaremsan juridiskt sett är jämställda med det ”egentliga” Israel, östra Jerusalem och Golanhöjderna, d v s de är de facto annekterade.

Det byggs nya judiska förorter runt Jerusalem så att de arabiska delarna skärs av från Västbanken. En status quo-situation gynnar objektivt sett Israel. Låter man bara tiden ha sin gång löser sig allt till sionisternas förmån.

USAs president George Bush förklarade efter segern i Kuwait att palestiniernas legitima rättigheter måste garanteras. Detta var dock ingenting nytt: det var samma inställning som han hade innan krisen.

Förvisso har Bush varit den amerikanske president som hårdast kritiserat Israel sedan Eisenhower. Men förmodligen kommer Bush att hålla en tämligen hård attityd gentemot Israel för att hålla sig väl med sina nya arabiska vänner, utan att dock göra något direkt positivt för palestinerna. Status quo-läget är nämligen det mest gynnsamma för USA.

En ”demokratisk och sekulariserad stat” i hela Israel/Palestina-området

Detta var ursprungligen Fatahs och senare PLOs målsättning. I sig innehåller det ett grundläggande fel: judarna i Israel ses bara som en religiös grupp och inte som en nyformerad nationell grupp, med ett eget språk och med en mer eller mindre gemensam kultur och historia.

Men med en viss justering, framförallt genom att lägga in ett socialistiskt och klassmässigt innehåll i begreppet, så är ändå en demokratisk och binationell stat den enda tänkbara långsiktiga lösningen.

PLO måste överge sin strategi att alliera sig med olika regimer som ”sponsrar” den palestinska kampen. I stället måste man alliera sig med olika förtryckta etniska och sociala grupper i Mellersta östern i allmänhet – och med den israeliska arbetarklassen i synnerhet.

I motsvarande grad måste man vidhålla den oförsonliga kampen mot sionismen. Även om det sionistiska Israel bara skulle utgöra ett fartyg ankrat i Haifas hamn, skulle detta vara för mycket, som en sionist en gång sade.

Den speciella form av nationalism som sionismen är, ser anti-semitismen som något oundvikligt, ja rent av naturligt. Lika viktig är förnekandet av palestiniernas rättigheter.

”Det var inte så att det fanns ett palestinskt folk, och att vi kom och kastade ut dem och tog deras land. De existerade inte”, sade en gång den dåvarande socialdemokratiska premiärministern Golda Meir. Erkänner vi begreppet Palestina, har vi förlorat, förklarade den konservativa premiärministern Menahem Begin.

Detta är fortfarande det centrala i sionismen – det är också detta som aldrig kan accepteras.

En helt annan sak är att man måste uppnå en historisk kompromiss med de israeliska judarna, så att både arabers och judars nationella, mänskliga och religiösa rättigheter kommer att kunna respekteras i framtiden.

Men detta kommer knappast att förverkligas – utom i ett anti-imperialistiskt och socialistiskt Mellersta östern.

Skurup 91 04 23